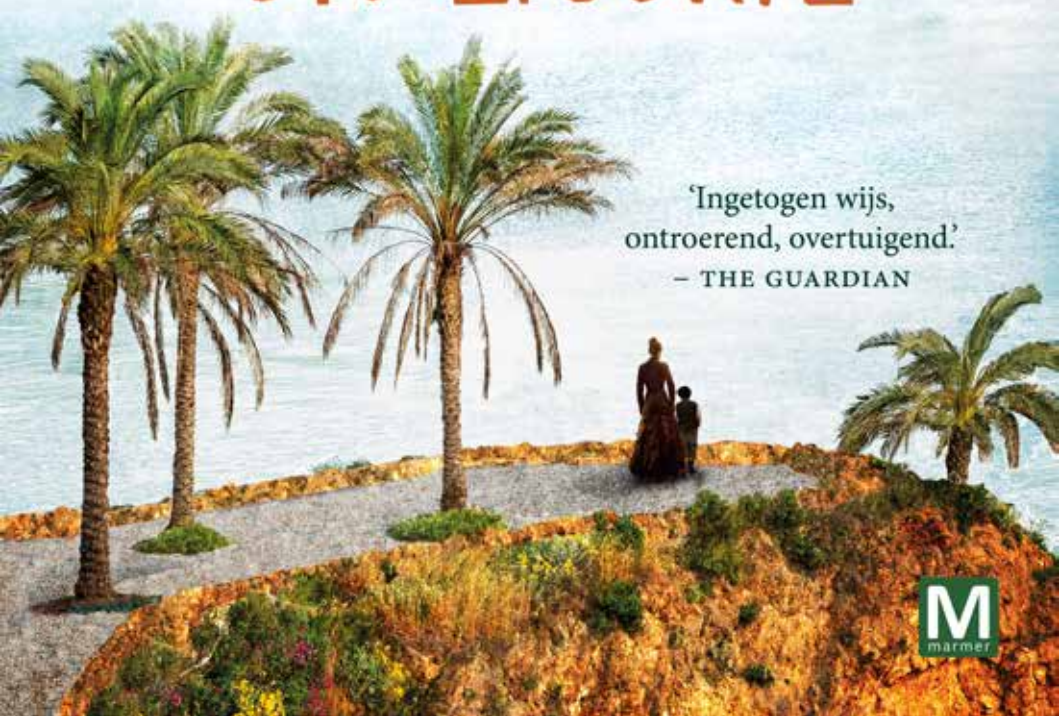

CHRISTINE DWYER HICKEY

DE LAATSTE TREIN UIT LIGURIË

'Ingetogen wijs,
ontroerend, overtuigend.'

– THE GUARDIAN

M
marmelade

CHRISTINE DWYER HICKEY

DE LAATSTE TREIN
UIT LIGURIË

*Vertaald uit het Engels door
Paul Bruijn en Jetty Huisman*

Voor Jessica

with love

*Ontoegankelijk is het verleden –
Dat mij trouwens niets te bieden heeft.
Waar een weg, een deur was, vind ik heden
Muren of een zerk waar bloed aan kleeft,
Of de echo, die maar niet wil zwijgen,
Ook al wordt dat diep door mij betreurd.
Wat er voorviel met wat in mijn eigen
Hart woont, is die echo ook gebeurd.*

ANNA ACHMATOVA, 'Echo'

[Uit: *Maar mijn liefde voor jou maakt me machteloos*, Anna Achmatova
Gekozen en vertaald door Hans Boland; 1999,
Uitg. Bert Bakker, Amsterdam]

INHOUD

DEEL ÉÉN	9
EDWARD	
DUBLIN, 1924 <i>Augustus</i>	11
BELLA	
GENUA, 1933 <i>Juni</i>	21
SICILIË, 1933	47
EDWARD	
BORDIGHERA, 1933 <i>Juni</i>	73
DEEL TWEE	83
ANNA	
DUBLIN, 1995 <i>Juli</i>	85
DEEL DRIE	105
BELLA	
BORDIGHERA, 1933 <i>Juli</i>	107
DEEL VIER	151
ANNA	
DUBLIN, 1995 <i>Mei</i>	153
DEEL VIJF	169
BELLA	
BORDIGHERA, 1936 <i>Mei-oktober</i>	171

DEEL ZES	237
ANNA	
DUBLIN, 1995 <i>Juni</i>	239
DEEL ZEVEN	261
BELLA	
BORDIGHERA, 1938 <i>September</i>	263
LONDEN	353
DUBLIN, 1940 <i>Juni</i>	379
EDWARDS BRIEF	
VILLA LAMI, BORDIGHERA	381
DEEL ACHT	385
ANNA	
1995 <i>Augustus</i>	387

DEEL ÉÉN

EDWARD

DUBLIN, 1924

Augustus

Zelfs voor ik weer bij bewustzijn kwam, wist ik al dat mijn zuster dood was. Daar binnen, gezicht in het zaagsel, achter de toog in de achterkamer. En ik lag hier onderaan de trap, uitgeteld op een schurftig tapijt. Het huis van onze vader. In elk geval wist ik dit keer waar ik was.

Het tapijt – pis, vet en verschaald bier – had me met zijn stank naar huis gelokt en na een tijdje dwong ik mezelf om mijn ogen open te doen. In het donker. Terwijl ergens vaag een klok tikte, lukte het me om overeind te komen. Opmerkelijk stabiel. Dat viel me meteen op, hoe vast ik op mijn benen stond. En geen kater. Waar was mijn kater?

Ik probeerde me iets te herinneren. Lange tijd kwam er niets. Toen zweefde het geluid van een caféjongen mijn geheugen binnen. Hij bonsde op de deur van een kamer waar ik in was geweest. Misschien riep hij 'hoogste tijd', of gaf hij een boodschap door, zóng hij hem door eigenlijk. Het lied van de caféjongen klonk heel duidelijk in mijn hoofd, nasaal en melodieus, onschuldig en sinister, alles tege-

lijk. Ik zag flarden van Harrisons café voor me, daarna van Slattery's gelagkamer, en al die andere kroegen en pensions waar ik de laatste twee dagen of nog langer geleden was geweest. Marmer en hout; voetenstangen en slijmerige kwispedoren; ruisend licht; een lamme hand; het gewauwel van monden in een goudgerande spiegel. Waar ik ook was geweest, nu was ik weer hier en liep door de gang naar de deur van de *public lounge*. Verfrommeld licht op het glas. Ik stond even te luisteren naar de stilte, duwde daarna voorzichtig met mijn voet de deur open. Het huis was leeg, de luiken naar beneden, de nachtlampen aan, de oudeheer boven slapend in bed. Ik kon hem door de plafonds en vloeren heen horen, zijn zagende gesnurk.

Ik liep naar de achterkamer, knipte de zijlampen aan en stapte achter de toog. En daar lag ze. Dood als een pier.

Voor alle zekerheid riep ik haar naam: 'Louise?'

De aanblik van haar bloed. Dat er zo veel in een lichaam zat. Een waanzinnige hoeveelheid, zelfs voor zo'n groot lijf als dat van Louise. Lange kledders tegen de toog, spetters op de spiegels aan de achterwand. Een fluweelachtige plas lag aan mijn voeten en vanuit een richelhoek een dun streepje bloed, kringelend in en uit de schaduw. Ik keek naar mijn handen en wist dat ik het had gedaan.

Hoelang ik daar bleef of wat er intussen door me heen ging, kan ik niet zeggen, maar het volgende wat ik me herinner is dat ik overeind schoot en naar het andere einde van het café rende. Daar dook ik onder de gootsteen om een sleutelbos van de haak te pakken, kraste en poerde in sloten en grendels tot ik in het kantoor van de oudeheer bij zijn geldkist stond, met de laatste lange sleutel in mijn hand.

Mijn hoofd blokkeerde. Tot drie bonzen van boven de boel weer in gang zetten; twee kort, een lang. Een plens water en het geluid van doortrekken: de oudeheer. Ik kende zijn ritme: een paar uur slapen, dan pissen als een rund en weer een paar uur slapen. Ten slotte werd hij het zat om zich steeds weer in en uit bed te hijsen en begon hij aan zijn nachtelijke omzwervingen. Ik kon nog maar één ding doen en dat was maken dat ik wegkwam. Dat zei ik tegen mezelf toen ik de geldkist openmaakte en een grote manilla envelop vol papiergeld voor in mijn broek propte. *Wegwezen*. Dat bleef ik zeggen terwijl ik

half struikelend weer door het café liep. Ik zei het nog steeds toen ik de deur van de bijkeuken ontgrendelde, door de achtertuin rende, zigzaggend tussen de vaten en de kratten, gebukt onder de waslijn door, en ik in mijn gezicht een koude, natte lik van een caféhanddoek kreeg. *Wegwezen, wegwezen, doorlopen*. Toen klauterde ik de achtermuur op; ik steunde en kreunde als een gewond varken, stootte met mijn knieën en ellebogen stenen los, en spartelend, zwoegend en ploeterend zocht ik mijn weg omhoog. Ten slotte was ik boven.

Ik wachtte even en ik sprong. Een salvo van hete naalden schoot van mijn voetzolen naar mijn hoofd en ik kreeg een waas voor mijn ogen. Ik keek naar de achterkant van het huis en wachtte tot alles weer rustig was. Ik zag nu de verschillende contouren van de ramen, de scheve pijpen en goten, het dakspant dat los begon te raken aan het einde van de geveltop. Plotseling scheen er een zwak licht uit het raam van de oudeheer.

Achter me hoorde ik een geluid. Ik draaide me om en daar zag ik Mackey. Als een cobra steeg hij op uit zijn bundel van afgeworpen jassen, ontdeed zich van een das die stijf stond van het vuil, en stak een lange glinsterende tong naar me uit die dik was van de slaap. Ik schrok me dood toen ik hem zag. Hij stapte uit zijn smerige nest dat in een nis van Quinlans oude koetshuis lag. Daarna hief hij zijn stormlamp en zette me in het licht.

‘Zet dat neer’, zei ik.

Kort namen we elkaar op in het pisgele licht. Zijn ogen glansden me tegemoet en zijn hoofd, omkranst door lange klitkrullen, leek ondanks zijn grote lijf nog steeds overdreven groot.

‘Mackey, zet die lamp neer.’

‘Asjeblied-ief?’ zei hij meisjesachtig.

‘Alsjeblieft.’

‘Van wie is dat bloed op je?’ vroeg hij toen.

Ik dacht even na voor ik antwoord gaf. ‘Dat is geen bloed, dat is verf. Zet nu die lamp neer.’

‘Wavoorverfhoezoverf?’

‘De kelder. Ik was de kelder aan het schilderen. Dan blijven de ratten weg, dat weet jij ook.’

Mackey kneep zijn ogen dicht en lachte zijn stille lach. Hij liet de lamp zakken. Inmiddels brandde het licht in de slaapkamer van de oudeheer een gat in de achterkant van mijn hoofd.

‘Hé, Mack’, zei ik. ‘Mag ik even een van die oude jassen van je lenen?’

‘Nee!’

‘Ah, toe nou, heel even maar. Het is verrekte koud.’

‘Nee! Nee nee nee nee nee’, zei hij, en zijn reusachtige krullen schudden met zijn hoofd mee heen en weer.

Ik wist dat ik hem te snel af zou zijn. Ik was al bij de jassen en had er een uit de stinkende hoop getrokken voor Mackey er erg in had. Ik riep achterom: ‘Tot ziens, Mack’, terwijl ik naar het begin van de steeg rende.

‘Klootzak!’ riep hij toen ik al halverwege was.

Ik rende Church Street in en de dageraad grijnsde me tegemoet. Die danste over de bakstenen muren van het weeshuis en liet de ruggen van zeemeeuwen oplichten die onderweg waren naar de rivier. Ik dook een sjofel portiek in om te bedenken wat ik moest doen. Ik had eigenlijk maar één keus: de trein naar de postboot. Op de een of andere manier moest ik ongezien bij het station zien te komen, me als een rat reppend van schaduw naar schaduw.

De stad schoof langzaam naar de zondag; kerkklokken deden hun trapezewerk hoog in de lucht. Al snel zouden de eerste kerkgangers uit hun holen kruipen. Maar waar zat ik met mijn gedachten, om hier te blijven rondhangen, met bloed aan mijn handen en vlekken op mijn shirt, en de Bridewell-gevangenis niet veel verderop in de straat? In een woning boven me blafte een kind als een jonge hond. Een vrouwenstem riep: ‘Aaah sst, slapieslapie.’ Vlakbij denderde een melkkar de straat in. De zeemeeuwen vlogen sneller en laag bij de grond. Ik keek naar het brede, oplopende einde van Church Street waar een man op een fiets opdoemde. Iemand uit de ploegendienst misschien of de lantaarnopsteker die het licht in de stad uit ging doen. Terwijl de fiets mijn kant op gleed, trok ik me terug in het portiek en wachtte tot hij voorbij was. Toen dat niet gebeurde, keek ik weer de straat in. Daar stond de fiets een paar meter verderop koket te leunen tegen een muur.

Het kind blafte weer. Dit keer gaf een man een enorme brul. De melkkar was nu zo dichtbij, ik kon ieder piepje horen. Ik stapte het portiek uit en liep met een paar grote passen naar de fiets. Terwijl ik zo rustig en soepel mogelijk bleef bewegen, legde ik mijn hand op het zadel en zette het rijwiel op de straat. Ik sloeg mijn been eroverheen en reed de helling af, dwars door het gekrijs van de meeuwen, het agres-sieve gebeier en de stemmen die ik in of buiten mijn hoofd hoorde.

Ik bleef redelijk rustig, tot ik bij het treinstation kwam. Toen ik daar voor een zware bruine deur stond, leek alles weg te vallen; ik had geen idee wie ik was of waar ik was of wat ik daar eigenlijk deed. Ik zag mezelf samengebald in het koperbeslag op de deur, en in de deurknop loerde een miniatuur van mijn gezicht naar me. Maar al sloeg je me dood, ik wist geen naam bij dat gezicht. Op de dorpel boven de deur was het woord WASRUIMTE geschilderd, en boven de muntautomaat hing een bordje waarop VRIJ stond.

Er klonk gerikketik. Het geluid was zo indringend en aanhoudend dat het dwars door mijn schedel heen leek te hakken en ik wilde dat het ophield, al was het maar voor even, gewoon ophield. Ik had het gevoel dat ik een oude man was, misschien verward, en snel geïrriteerd. Ik zei tegen mezelf: 'Ontspan, oude man, wacht maar even, dan schiet alles je wel weer te binnen.' Maar mijn rechterhand zag er jong uit. Mijn andere hand was erger gaan beven, schokte zonder dat ik daar verder iets aan kon doen. Ik zag dat er een muntje tussen mijn vingers stak. Beide handen zaten onder de vlekken en de diepe sneeën, wat in elk geval de verklaring was waarom ik voor een wasruimte stond. Het drong tot me door dat het gerikketik kwam door het muntje dat tegen de deur tikte terwijl ik probeerde het in de koperen gleuf te stoppen.

Achter me klonken voetstappen, steeds sneller, en ranke schaduw-schoten als vissen heen en weer. Dat is het natuurlijk, dacht ik, ik ben onder water. Ik hoorde een fluit snerpen, nog een, en nog een. Een langzame, nasale stem begon om te roepen. Nummers hoorde ik het eerst. Daarna namen. Plaatsnamen. Bestemmingen. Een station. Ja, ja, Amiens Street. De trein naar de postboot. De postboot.

Iemand trok aan de zoom van mijn jas en ik verstijfde helemaal, alleen mijn linkerhand bleef tegen de deur tikken. Ik keek naar beneden en zag het lelijkste kind dat ik ooit had gezien.

‘Wat moet je?’ bitste ik. ‘Smeer ’m, vooruit. Schiet op.’

‘Ik ben ’t maar, m’neer. Ik. U ken me toch?’ zei hij met een vet Dublins accent.

‘Waarvan?’

‘Van zonet.’

Ik keek naar zijn blote voeten en toen herinnerde ik me hem weer als de krantenjongen met zijn korstige tenen. Toen wist ik weer dat ik de fiets voor het station had neergekwakt en me een weg had gebaand tussen de gebruikelijke venters en hoeren, dat ik dat joch met een tikje op zijn schouder uit dat groepje had opgepikt. Ik was de straat overgestoken en Portland Lane in geglipt en als een mak schaap was hij me achternagelopen. Toen we aan het einde van de steeg waren, zei ik dat hij iets voor me moest doen. Hij knikte. Ik maakte de bovenste knoop van mijn gulp open en ik zag een soort gelaten angst in zijn ogen verschijnen. Toch was hij nog steeds niet weggerend, dat lelijke joch, zo mager dat hij alleen door zijn huid bij elkaar gehouden werd. ‘Allemachtig, het is niet wat je denkt’, had ik gesnauwd, terwijl ik de envelop tevoorschijn trok.

Ja, dat was het. Dat joch had een kaartje voor me gekocht en had een muntje voor de wasruimte voor me bemachtigd. Ik had hem daar schandelijk veel voor betaald. Maar wie was ik om daarover te kibbelen of te oordelen?

De krantenjongen pakte mijn pols, hield hem stevig vast en kreeg hem onder controle. Toen pakte hij het muntje tussen mijn vingers vandaan.

‘Waarom ben je hier nog?’ vroeg ik. ‘Ik dacht dat ik had gezegd dat je naar huis moest gaan.’

Hij stopte het muntje in de gleuf en met z’n tweeën hoorden we het naar beneden glijden en klikken. De jongen hield de deur open met zijn voet. ‘Kaartje in die zak’, zei hij met dat accent van hem, en hij priemde er met zijn vinger in om te laten zien waar. ‘Niever-

geten. Perron één. Vijf minuten.’ Ik knikte en hij pakte me bij mijn elleboog. ‘Hou u gedeis’, fluisterde hij. ‘Gedeis.’ Toen gaf hij me een krant. ‘Voor u, om uw gezicht te verstoppem.’

Ik was binnen. Witte tegels en een wasbak met roeststrepen. De echo van een langzaam druppende kraan. Ik zag een stuk zeep, een dunne, harde handdoek en scheerspullen, maar die kon ik beter laten liggen, vond ik. Er lagen een klerenborstel en een nagelborsteltje die ik goed kon gebruiken. En er was nog iets in de spiegel, maar daar durfde ik niet naar te kijken.

Voor ik het wist zat ik in de trein naar Kingstown en op de boot die me naar Holyhead zou brengen. Met veel moeite had ik in de wasruimte de bloedvlekken van mijn shirt weten te spoelen en ik had het gevoel alsof er een koude tweede huid om mijn borst zat. Ik proefde nog steeds het stof dat ik van Mackeys jas had geborsteld.

Zodra ik me in de coupé had genesteld, besloot de vermiste kater terug te keren en hij haalde vol overgave de verloren tijd weer in. Ik werd bij mijn nekvel gegrepen en door vuur en ijs getrokken, door vuur en ijs. Iedere druppel speeksel werd uit mijn mond weggezogen en daarna de botjes uit mijn vingers. Ik voelde hem op mijn borst drukken en knagen in mijn maag, hij raasde door ieder hoekje en gaatje in mijn lijf. Zelfs mijn oorlellen voelden warm aan en deden zeer. En ik had geen druppel whiskey bij me. Waarom was ik vergeten dat aan de krantenjongen te vragen? Anders is whiskey altijd het eerste wat in me opkomt. Nu moest ik wachten tot God weet wanneer en in welke staat ik tegen die tijd zou zijn.

Het begon tot me door te dringen, en dat was een behoorlijke schok, dat ik vanaf nu de whiskey wel kon vergeten. Wilde ik ook maar enige kans hebben om dit alles te overleven, dan moest ik de rest van mijn leven nuchter en alert blijven.

De deur van de coupé klikte open en een blinde vrouw werd naar binnen geleid door een kruier. Er kon bij haar nauwelijks een goede morgen af toen hij haar tegenover me liet zitten, en ik gaf nauwelijks antwoord. Uit de stand van haar hoofd maakte ik op dat ze beslist geen zin had in een gesprek. Dat vond ik best. Ik had de coupé liever

voor mij alleen gehad, maar dit was gezien de omstandigheden ook niet slecht. Bovendien leek de blinde vrouw andere passagiers wel af te schrikken. Als er voor het raampje van de coupé een gezicht verscheen, klaarde het op als het de lege plaatsen zag, maar zodra het een blik op de dame tegenover me had geworpen, dook het snel weer het gangpad in. En ze kon mij tenminste niet zien. Toch werd ik wat onrustig van die marmeren ogen. Haar rechte, dunne lichaam. Die lange handen, die geduldig en stil op haar schoot lagen.

Ik keek uit het raam. Het skelet van een paraplu, klem tussen twee spijlen, flapperde dapper met een vleugel van zwarte stof. Ik bleef ernaar kijken tot de trein begon te puffen en zijn eigen rookpluimen binnendrong.

Ik leunde tegen het raam, duwde de trein voort met de zijkant van mijn hoofd, het station uit, tussen de daken door, over de brug en weg van de stad waarvan ik nu wist dat ik er nooit kon terugkeren, tenzij naar de strop van de beul. Telkens als ik weer de coupé in keek stonden de marmeren ogen op mij gericht. Alsof ze iedere smet en gedachte in mijn hoofd kon zien.

Ik was vierentwintig; een dwaas, een dief, een dronkaard, een achterlijk varken zoals mijn oudeheer zo vaak had gezegd. 'Een achterlijk varken, dat bij zijn geboorte afgemaakt had moeten worden.' Nu kon hij 'moordenaar' aan mijn omschrijving toevoegen. Mijn oog viel opeens op mijn spiegelbeeld in het raam: ik beet op mijn knokkels, keek verwilderd uit mijn ogen. Ik voelde me net zo gestoord als ik eruitzag. Iedereen die toevallig naar de passerende trein keek zou dat niet kunnen ontgaan. Ik ging rechtop zitten.

Holyhead, en dan? Waar kon ik heen? Voor mijn opleiding had ik vijf lange jaren in Engeland gewoond en hoewel ik het daar kende en had geleerd om me daar aan hun gewoonten aan te passen, had ik ook geleerd om dat land te haten en te wantrouwen. Bovendien zou ik daar net zo gemakkelijk opgepakt kunnen worden als hier. Ik moest verder weg gaan. Toen schoot me Barzoni te binnen. Omdat hij de enige bekende was die in het buitenland woonde, maar ook omdat hij de enige was die ik kon dwingen mij te helpen. Mijn oude muzikleraar. Ik wist dat hij na een schandaal uit Dublin was ver-

trokken en naar Italië terug was gegaan om opnieuw te beginnen. Ik wist niet precies waar, maar een beetje operahuis zou me vast wel op weg kunnen helpen. Als ik hem nu eens kon overhalen (en met wat ik wist zou hij weinig keus hebben) me referenties te geven, en me bij een paar mensen te introduceren, voor een of ander baantje. Ik had trouwens Italië altijd al een keer willen bezoeken. Dus ergens tussen Ballsbridge en Booterstown had ik besloten waar mijn toekomst lag. In Italië.

Terwijl de trein langzaam langs de stationsmuur reed, viel mijn blik op een aanplakbiljet. Edward VII die een sigaar pafte. King Edward-sigaren. Ik draaide het om. Edward King. Ik had mijn nieuwe naam. Het was een begin.

Toen was ik moe, zo moe. Mijn zintuigen, die de afgelopen paar minuten te veel op scherp hadden gestaan, waren al snel niet meer van elkaar te onderscheiden, werden dof en tuimelden over elkaar heen. Dus ook al stonden mijn ogen open, ik kon niets zien. Helemaal niets. Maar ik kon de kleur van bloed horen en voelen.

BELLA

GENUA, 1933

Juni

Ze beseft pas dat ze een lastige naam heeft als het schip de haven van Genua uit vaart en Italianen aan dek hun lofprijzingen aanheffen. De *bella* stad achter hen, de *bella vista* van de zee, de *bellezza* van Sicilië die aan het einde van deze lange reis op hen ligt te wachten. Dat *bella* meisje in haar *bella* jurkje. Enzovoort.

Bella. Ze hoort het steeds weer in en uit iedere zin fladderen, zodat het een paar verbijsterende momenten lang net is alsof ze het onderwerp van alle gesprekken is. Maar ze lijken alles te bewonderen, die Italianen. Daarna bewonderen ze elkaar. Dat vindt ze leuk aan hen, hun kinderlijke vermogen om voortdurend verrukt over iets te zijn. Anders dan de Engelsen, die zo vaak overtuigd moeten worden.

Bella sluit haar ogen. Ze hoort de roffelende voetstappen op de bovendekken, het krijssende meeuwencarrousel, de vele uitbundige stemmen. Af en toe probeert ze een gesprek te ontrafelen; sinds ze gisteren bij Ventimiglia de grens is overgestoken, maakt ze zich daar steeds meer zorgen over. De keukengesprekken als kind met de oude Italiaanse peettante van haar vader; vergeelde studieboeken uit

tweedehands kraampjes langs de Embankment; grammaticalesen in de *Scuola di Sorrento* aan Brompton Road; zelfs de avonden die ze onlangs in de eetkamer doorbracht met het vertalen van lange, saaie passages; niets, maar dan ook niets zou haar hebben kunnen voorbereiden op deze *extravaganza*.

Het idee dat ze straks op Sicilië is! Niet begrepen te worden, zelf ook anderen niet kunnen begrijpen; het kind waarvoor ze moet zorgen; de rest van het huishouden; en dan nog het beruchte dialect? Dat zou kunnen betekenen dat ze signora Lami voortdurend tot last was, omdat ze haar steeds moest vragen iets te vertalen. En de brief van de Signora had niet de indruk gewekt van een gemakkelijk te benaderen vrouw, laat staan van iemand die aangenaam verrast zou zijn door een cv dat op zijn best overdreven bleek, op zijn slechtst een regelrechte leugen. ('Tot mijn genoegen kan ik u melden dat ik vloeiend Italiaans spreek en zowel met het geschreven als met het gesproken woord geen problemen heb.') Waar had ze het lef vandaan gehaald om zoiets te beweren? Ze zou het dialect de schuld geven, dat zou ze doen. Totdat haar oor gewend was aan de nieuwe omgeving. Ze zou zeggen *Mi dispiace, ma il... il dialecto... Nee, il dialetto...*

Achter haar begon een oude man te praten; een hese stem, een trage spreektrant, en tot haar vreugde kan ze zijn verhaal betrekkelijk gemakkelijk volgen. Hij vertelt een medepassagier over de trouwerij die hij net heeft bijgewoond. De trouwerij van zijn neef, aan de andere kant van Ligurië, in een bergstadje Dolceacqua geheten. Misschien kent hij het?

Nee, de metgezel kent het niet, maar heeft wel gehoord dat het een prachtige plaats is. *Cert è bello*. Prachtig, net als de trouwerij, het eten, het weer, de olijven, de kerk. En dan de wijn uit die streek! O, en de bloemen. Alles. Alles. Behalve, helaas, de bruid. Als hij dat heeft gezegd, zwijgt hij even, een zucht van de spreker, een zacht meelevend gemompel van zijn metgezel. Toch zegt hij niet dat de bruid lelijk is, merkt Bella op, alleen dat ze niet mooi is. *Non è bella*. Maar ze heeft zo'n goed hart, besluit de oude man emotioneel. Ze is zo aardig. Daar schittert haar werkelijke schoonheid, in haar hart. Ze zullen gelukkig worden, dat weet hij zeker.

Natuurlijk, stemt zijn metgezel in. Waarom niet? Jong, verliefd, ze wonen in Dolceacqua, prachtig.

Dat vindt ze ook mooi, dat ze erkennen dat het niet de schuld van de bruid is dat ze geen schoonheid is, dat ze suggereren dat er niettemin van haar gehouden moet worden en dat ze gelukkig gemaakt moet worden.

De gezichten op de kade verdwijnen langzaam in de verte. Er wordt steeds minder met zakdoekjes gezwaaid en de brassband die een uur geleden de passagiers met gejuik aan boord had verwelkomd, speelt nu minder en zachter. Even is ze gelukkig. Dan verdwijnt dat gevoel en wordt het verdreven en vervangen door iets anders: dit keer een gevoel van angst. Ze valt veel te veel op, is veel te alleen, hier tussen die kletsende vreemdelingen. Ze moet uitkijken met haar rug, die speelt al behoorlijk op na dagenlang stilzitten op keiharde treinstoelen en nachtenlang liggen op ondeugdelijke matrassen.

Het wordt drukker. Op het dek is er onverwachts een oploopleer en als ze opziet, ziet ze een dikke jongen zich een weg naar voren banen. Aan zijn hoofd met zwarte krullen dat af en toe opduikt, ziet ze hoe ver hij al gevorderd is, terwijl zijn schelle stem voortdurend roept: '*Voglio vedere!*' Ik wil kijken, ik wil kijken.

Mensen stappen voor hem opzij, geven hem klopjes op zijn hoofd, knippen in zijn wang, helpen hem bij zijn worsteling om vooruit te komen. De dikke jongen heeft nu de menigte in zijn macht. Als hij duwt, wijken zij uiteen. Als hij aan een jas trekt of iemand bij zijn achterwerk grijpt, wordt er vergoelijkend gelachen. Uiteindelijk ziet ze dat hij op nog geen meter van haar vandaan bij de reling is aangekomen. Hij begint kwaad te schreeuwen naar de zee en lijkt denkbeeldige stenen overboord te smijten alsof hij er iemand mee wil verwonden. Maar al snel raakt hij verveeld. Dan begint hij om zijn moeder te brullen. '*Mamma! Mamma!*' en een liefdevol '*Aaahhh...*' stijgt rondom hem op. Bella vindt hem maar een vreselijke blaag. God, zeg dat die jongen van Lami anders is.

'*Permesso! Permesso!*' De jongen duwt zich van de reling af en wringt zich weer de menigte in. Door deze plotselinge beweging

wordt de oude man achter haar naar voren geduwd. Ze spant haar rugspieren. Een pijnscheut loopt via haar ruggengraat naar haar heup. ‘*Scusi*’, zegt de man; zijn warme stem blijft even in haar oor hangen.

Ze besluit terug te gaan naar haar hut, draait zich om en merkt na een paar mislukte pogingen dat ze er alleen doorheen komt door haar stem te verheffen en net als de dikke jongen te roepen: ‘*Permesso! Permesso!*’

Ten slotte horen de oude man en zijn metgezel haar; ze stappen opzij, en creëren met hun ouderwetse wandelstokken en hun als geplazuurde taartjes opgepoetste schoenen een soort erewacht. Ze leiden haar erdoorheen. Ze hoeft hen niet aan te kijken om te weten dat ze naar haar gezicht kijken. Ze loopt hen voorbij, luistert even of ze commentaar hoort, gezucht of gemompel. Maar niets van dat al.

De hut stinkt! Een bedwelmende walm komt haar tegemoet zodra ze naar binnen stapt. Bella blijft even staan en bekijkt de hutten ernaast, waarvan de deur wordt opgehouden door een koffer of een krukje om zoveel mogelijk in te ademen van wat er aan zeelucht hier nog binnenkomt. Maar als ze de deur openlaat, zet ze zich te kijk; nachtpon op het bed, haarplukken in de borstel, haar moeders oude reistas van krokodillenleer. Dan moet ze ook glimlachen en de begroetingen van voorbijgangers beantwoorden die, zoals ze tot haar verbijstering heeft ontdekt, het heel gewoon vinden om te blijven staan en met een hartelijk ‘*Buongiorno!*’ uitgebreid bij een openstaande hut naar binnen te kijken. Ze sluit de deur en doet hem op slot. Nu heeft ze er spijt van dat ze het eersteklaskaartje van signora Lami heeft ingewisseld voor een hut als deze, met zijn groezelige kom en gebarsten lampetkan. Die vlek in de vorm van een monnik op de muur. Het versleten beddenlaken en de vette hoofdafdruk op het kussen – pommade, vermoedt ze.

Bella voelt zich wat trillerig, misschien van de honger, maar ze is veel te zenuwachtig om op zoek te gaan naar iets te eten (in de eerste klas had ze tenminste kunnen bellen om iets in haar hut te laten bezorgen). Misschien komt het door de pijn? Ze wrijft over haar on-

derrug, overweegt om een van de zakjes poeder in te nemen die haar vader had voorgeschreven. Maar ze kent de verschillende gedaanten van pijn, zijn heimelijke streken, en weet dat dit nog niets is vergeleken bij wat haar nog voor het einde van de reis te wachten staat. Nog uren voor de boeg. Om te beginnen de rest van deze zeereis; een tussenstop in Napels om passagiers af te zetten en op te pikken, en dan verder naar Sicilië en de stad Palermo; vervolgens nog twee, misschien drie uur over land voordat ze bij de villa van de Lami's is. Ze kan nog dagenlang vergaan van de pijn. Ze telt de zakjes: zes maar.

Nu pakt ze uit het binnenvak van de reistas een etui, waarin een pakje zit, iets langwerpigs, gewikkeld in kant en aan beide uiteinden vastgedraaid. Ze noemt het haar geldrol. Bella rolt hem open en spreidt het kant uit, waardoor de inhoud tevoorschijn komt die bestaat uit opgevouwen bankbiljetten en strak om munten gevouwen biljetten. Met haar vingers streelt ze de gekleurde voorkant van de verschillende munteenheden en ze pakt haar portemonnee uit haar zak om het bedrag eruit te halen dat ze tot nu toe vandaag heeft bespaard. Dat legt ze bij de stapel. Ze rolt de rol weer terug in model, draait de uiteinden vast, plet hem even tussen haar handen en stopt hem terug in het etui, en ten slotte in het binnenvak van de reistas. Uit de andere kant van de tas pakt ze een flesje water met twee *biscotti* en een appel die ze heeft bewaard van het ontbijt. Dit legt ze op het huttafeltje naast een Amerikaans tijdschrift dat iemand in de trein heeft laten liggen, waarin een artikel staat van G.B. Shaw en een onthulling over het privéleven van Clark Gable; in de pagina gaapt een gat waar een fan zijn gezicht uit heeft geknipt. Ontspanener nu pakt Bella de portefeuille met reisdocumenten, bladert die door tot ze haar geboortebewijs vindt tussen de vele pagina's met signora Lami's aanwijzingen. Anabelle Mary Stuart, sinds haar jeugd al afgekort tot Bella.

In een kom halfgevuld met water gaan een scheut reukwater en twee trage druppels lavendelolie. Jasje en blouse trekt ze uit, haar polsen laat ze afkoelen in het water en ze kijkt in de spiegel om haar gezicht te bestuderen. Profiel, driekwart profiel, vooraanzicht. Anabelle Mary Stuart. Mary Stuart misschien? Of is dat misschien iets te veel

van het goede? Anna dan. Anna Stuart. Of Anne? Die 'e' eraf, en, beter nog, ook de 'n'.

An. Dat is wel heel weinig.

Signora Lami's instructies waren uiterst gedetailleerd.

Bella ontving ze ruim een maand geleden in een minutieus dichtgebonden pakket dat zelfs een hoedendoos blijkt te zijn. Ze begreep er niets van toen ze de verpakking opensneed en de begeleidende brief zag op postpapier van het Savoy Hotel, samen met de lijst instructies, dienstregelingen van de trein, de reisbeschrijving en een bundel genummerde enveloppen; bovendien, als de Signora in het Savoy verbleef, waarom dan al deze moeite, waarom regelde ze dan niet een gesprek om de instructies persoonlijk over te kunnen brengen? Het is ook niet zo dat het Savoy nu heel ver van Chelsea ligt. Dan zou ook meteen het ijs gebroken zijn. Tenslotte zouden ze binnen een maand onder één dak wonen en de Signora was vast wel nieuwsgierig naar de toekomstige gouvernante van haar zoon. Of kindermisje, of onderwijzeres, of gezelschapsdame of wie ze binnenkort ook verwacht werd te zijn?

De jonge bezorger, opgedoft als een pop in Savoy-livrei, had op de drempel heen en weer geschuifeld terwijl hij stond te wachten tot ze het ontvangstbewijs had getekend. Ongetwijfeld koortsachtig op zoek naar iets dat hij kon zeggen om hen beiden naar, en veilig langs, het moment te loodsen waarop over de hoogte van de fooi werd besloten. Bella had iets over het weer verwacht, het verkeer, een schandaal in de krant waar hij half over gelezen of gehoord had. Uiteindelijk verraste hij haar door eruit te flappen: 'Ze maakte zoveel fouten!'

'Wie?'

'Eh...' Hij knikte naar het pakje dat Bella vasthield. 'Prullenmand vol tot...' De jongen hield zijn hand bij zijn voorhoofd alsof hij de prullenmand in kwestie was. 'Twee keer liet ze nieuw papier halen, ik bedoel briefpapier. Twee keer. Maar toen ik terugkwam na volgens haar een uur, was alles klaar om mee te nemen.'

'Nou ja, misschien is haar Engels niet zo goed?'

'Het is gewoon een pietlut.'